

ХРОНІКИ

ЛАУРЕАТ ПРЕМІЇ ІМЕНІ МИКОЛИ ЛУКАША ЗА 2004 РІК

РЕДАКЦІЙНА колегія журналу “Світ” вшанувала літературною премією “Ars translationis” (“Мистецтво перекладу”) 2004 року українських японістів: професора Київського національного університету ім. Т. Шевченка Івана Бондаренка за досконалі переклади японської поезії від давнини до сучасності та професора

Львівського національного політехнічного університету Мирона Федоришина за високомайстерне відтворення українською мовою новел Ясунарі Кавабати, роману Нацуме Сосеки “Серце” та п’єси Санаецу Мусянокодзі “У персиковім гаю”.

Ці твори були опубліковані в журналі протягом 2004 р. в рамках проекту Рік Японії у “Всесвіті”.

“ЛІТЕРАТУРНА УКРАЇНА”, 23.02.2004

НАУКОВИЙ СЕМІНАР “БІДІЯ ДАНДАРОН (1914–1974) В КОНТЕКСТІ ЕПОХИ”

20 ГРУДНЯ 2004 року в Києві відбувся науковий семінар під назвою “Бідія Дандарон в контексті епохи”, організований Інститутом сходознавства ім. А. Кримського НАН України та сходознавчим гуртком Національного університету “Києво-Могилянська академія”. Семінар було присвячено відомому бурятському буддологу, релігійному діячеві та філософу, який залишив по собі як учнів, так і великий науково-творчий спадок. Послухати заявлені доповіді зібралися представники бурятської громади м. Києва, науковці та студентська молодь. На жаль, через політичну ситуацію, пов’язану з президентськими виборами в Україні, не всі бажаючі змогли взяти участь у роботі семінару.

На початку засідання з вітальним словом виступив *К.О. Халтагаров* – голова Товариства бурятської культури м. Києва. Потім пролунали теплі спомини людей, які особисто були знайомі з Б.Д. Дандароном. Екс-голова Торгового представництва Республіки Бурятія в Україні *Ж.Д. Дандаров* розповідав про своє знайомство з видатним земляком, про непрості обставини його життя.

Старший науковий співробітник Інституту сходознавства *О.Д. Огнева*, яка провела семінар, у своїй доповіді “Бідія Дандарон – знавець тибетської текстології” згадувала своє спілкування у студентські роки з відомим бурятським філософом і науковцем у Бурятії. Б.Д. Дандарон під час занять знайомив студентів тибетського

відділення Східного факультету Ленінградського державного університету (тепер – Санкт-Петербурзький державний університет), які прибули на практику до Бурятії, зі структурою тибетського тексту, пояснював методику його вивчення. Згадувалися інші видатні науковці, які працювали разом з Б.Д. Дандароном, й імена яких є нині окрасою світового сходознавства. Перед слухачами поставали непрості реалії доби, в яку довелося жити, вчитися і працювати великому буддійському практикові. Відновлення контексту епохи сприяло усвідомленню величчя людини, яка у складних, часом нестерпних життєвих умовах, сама лишалася вільною і сприяла звільненню інших.

Старший науковий співробітник Інституту сходознавства *І.В. Отроценко* виступила з доповіддю “З історії релігійних течій у бурятському суспільстві: балагатський рух та Бідія Дандарон”. Доповідка стисло виклала маловідомі сторінки історії Бурятії буремних 20-х рр. ХХ ст. – історію балагатського руху, розглянувши її в контексті тогочасної політичної та релігійної ситуації в бурятському суспільстві. За допомогою архівних даних було відновлено події початку 1920-х років, коли представники руху виступали як захисники бурятського населення від утисків радянської влади. Особлива увага приділялася духовному зв’язку між учителем та учнем – *Л.С. Циденовим* та його наступником Б.Д. Дандароном.

Старший науковий співробітник Інституту сходознавства *С.В. Капранов* прочитав доповідь на тему “Філософські ідеї в

“Чорному Зошиті” Б. Дандарона”. У своїй доповіді він коротко розглянув погляди Б. Дандарона в царині метафізики, космології та космогонії, а також соціальної філософії та історіософії, спираючись на аналіз останньої праці великого бурятського мислителя. На думку доповідача, Б. Дандарон прагнув створити синтез буддійської та західної філософії. Його особливу увагу привертала платонізм. Крім того, Б. Дандарон намагався поєднати багатовікову буддійську традицію із сучасною західною наукою, випередивши ідеї Ф. Капри. У галузі історіософії важливим внеском Б. Дандарона є концепція суспільної карми. Доповідач також підкреслив актуальність соціально-філософських ідей Б. Дандарона, насамперед критики “суспільства споживання”.

Студент Національного університету “Києво-Могилянська академія” О. Ведров у доповіді на тему “Концепція нірвани Бідії Дандарона” намагався проаналізувати тексти Б. Дандарона на логіко-дискурсивному рівні, попередньо зазначивши, що це лише один із рівнів прочитання. На концепцію нірвани Дгарамараджи, як впливає з доповіді, понад усе вплинули буддійські школи прасангіка-мадг’ямаки та йога-чари, а також низка філософських систем західних мислителів, зокрема, Плотіна, Спінози, Гегеля. В основу цієї концепції покладено абсолютистську інтерпретацію мадг’ямаки, яка розглядає нірвану не як ніщо, а як деяку абсолютну реальність, як понадбуття, а поняття “ніщо” стосовно нірвани трактує в дусі християнської апофатики. Специфіка тлумачення терміна “нірвана” Бідією Дандароном полягає в тому, що він прагне поєднати категоріальні системи Дгарми та європейської філософії, звертаючись до людей, не вкорінених у буддійській традиції.

Доцент кафедри філософії та релігієзнавства Національного університету “Києво-Могилянська академія” Ю.Ю. Зав-

городній виступив із доповіддю “Тантрична практика і кохання” (за “Листами про буддійську етику” Б. Дандарона). На початку свого виступу доповідач звернув увагу на численні факти, які свідчать про високий авторитет бурятя Б.Д. Дандарона як буддиста-практика, буддійського філософа і тибетолога не лише в Росії (Москва, Санкт-Петербург, Бурятія), але й у Литві, Естонії, Чехії, США. Ю.Ю. Завгородній представив детальний текстологічний аналіз “Листів про буддійську етику”, дійшовши висновків, що текст “Листів” являє собою не звичайне любовне листування (емоційне чи інтелектуальне), а унікальне в сучасній епістолярній літературі спілкування (духовно-практичне, містичне) буддиста, йога-тантрика зі своєю коханою, Наталією Кліманскене. У своїх листах Бідія Дандарон намагається переконати та одночасно підготувати свою майбутню дружину (йогіню-юм) для спільної тантричної практики, головна мета якої – звільнення. Для людини, яка живе в сучасному десакралізованому світі, тексти “Листів” можуть бути одним із тих ціннісно-змістових орієнтирів, які сприяють перетворенню як повсякденного існування, так і самих любовних стосунків у духовний шлюб.

Символічним є те, що семінар, присвячений такій постаті, як Бідія Дандарон, відбувався під час доленосних змін в історії України. У світлі демократичних перетворень та народного волевиявлення, які відбувалися на наших теренах у листопаді–грудні 2004 року, роздуми філософа (зокрема щодо суспільної карми) звучали досить актуально. Доповіді викликали велике зацікавлення аудиторії, багато запитань і супроводжувалися жвавою дискусією щодо проблем буддійської філософії. Інтерес до роботи семінару спонукає організаторів до подальшого проведення заходів, присвячених буддійській культурі.

І.В. ОТРОЩЕНКО